

**UČILIŠTE
MODUS**

1. IZBOR U OBRAZOVANJU ODRASLIH

POLJOPRIVREDA

NESVAKIDAŠNJA PRIČA Inženjer računarstva dar od svatova uložio u poljoprivredu i nije zažalio!

11. rujna 2024. / [Vinkulja.hr](https://vinkulja.hr)

Suprotno starom hrvatskom običaju da se darovi od svatova iskoriste za kupnju stana ili auta, mladi bračni par Rašić iz Vinkovaca upustio se u nesvakidašnju avanturu. S predznanjem supruge Gorane, a Pavle bez ikakvog iskustva u poljoprivredi, mladi par s 'gradskog asfalta' i s tek nekoliko motičica odlučio se na prilično nepoznat životni iskorak. I, nisu pogriješili! Naime, novčane darove od rodbine, kumova i prijatelja koje su dobili na svadbi, Rašići su iskoristili da bi se bavili – poljoprivredom! Za najam i kupnju poljoprivrednog zemljišta te odlučili podići nasad lješnjaka.

– Prvih 100 sadnica je bilo posađeno na vlastitom zemljištu veličine 2000 m², a tražili smo kulturu koja nije tražila stroge rokove obrade. Na primjer, ova godina uz ovakve uvjete daje mogućnost da lješnjak i tri tjedna stoji na zemlji i ništa mu neće biti. Trenutno nam ne treba ni sušara. Tako 2018. godine dižemo prvi nasad na maloj parceli sa 100-tinjak sadnica, a potom u zakup uzimamo 2,2 hektra gdje podižemo veći nasad. Kroz vrijeme smo uspjeli otkupiti tu zemlju i kupiti još neke parcele pa sada ukupno imamo 6ha nasada s 3.000 sadnica, započinje svoju priču nositelj OPG-a Pavle Rašić.

Rođen i odrastao u Vinkovcima, bez ikakve ozbiljnije prethodne spoznaje o poljoprivredi, bez obiteljske tradicije bavljenja poljoprivredom, Pavle je s obitelji uporno gradio vlastiti OPG. Iako, samoinicijativno će priznati, predodžba o nasadu lješnjaka bila je sasvim drugačija.

– Što se tiče lješnjaka, ideja je bila, *šta je to pokosiš 2 puta godišnje i to je to*. Naravno da to nije tako u praksi. Uz desetak špricanja, košenja, gnojenja, orezivanja, riječ je o moru posla. Oko lješnjaka godišnje možda 2 mjeseca nema posla, sve ostalo vrijeme o nasadu moraš intenzivno brinuti.

Tvrdoglavost i odlučnost da uspije u ovom dodatnom poslu, Pavla je od inženjera računarstva dovela do fakultetske diplome u poljoprivredi!

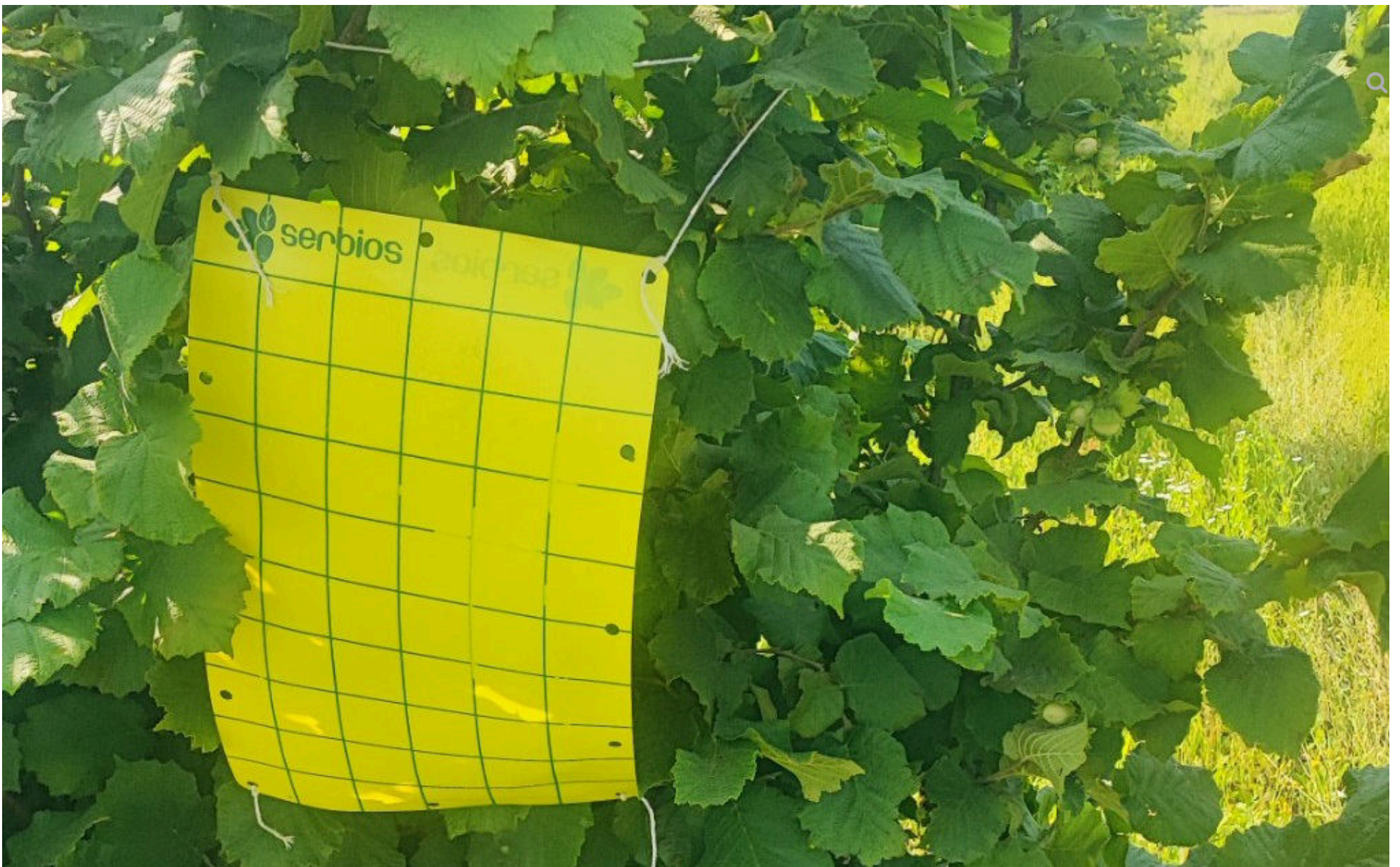
– **Nikakvo predznanje nisam imao. Inženjer sam računarstva, pa sam kroz bavljenje svojim OPG-om i mehanizacijom koju smo postepeno nabavljali, a tako i popravljali, upisao mehanizaciju u Osijeku i to sam prošle godine diplomirao. Zašto mehanizacija? Pa upravo zato što je kod lješnjaka, osim gnojidbe, rezidbe i sredstava za prskanje, sve ostalo vezano upravo uz mehanizaciju.**

Zbog lokacije prvog nasada i povoljnije cijene zemljišta, svih 6 hektara je podignuto u mjestu Gaboš. Situacija se Rašićima poklopila kada je izgrađen nadvožnjak na Borincima, sjevernom dijelu Vinkovaca, čime je put do nasada višestruko skraćen i vremenski ubrzan.

– **Otkako je nadvožnjak napravljen, treba mi 10 -tak minuta da iz grada dođem do Gaboša. Tamo je zemlja bila povoljnija, a kupili smo i kuću gdje smo napravili halu za mehanizaciju. Skladištimo kod kuće na objektu, a kada dođemo do proizvodnje od 6,7 tona onda ćemo ulagati i u skladište.**

Samo s određenim početnim kapitalom od svatova, bez predznanja, zemlje i mehanizacije, Pavle čini još jedan korak kojim sebi u startu otežava put – ulazi u ekološku proizvodnju. Svjestan svih izazova ovakvog oblika uzgoja, ovaj poljoprivrednik smatra kako je to bio jedini ispravan put. Iako, nije bilo lagano.

– **U ekološku proizvodnju smo ušli prvenstveno zbog poticaja koji su bili veći u odnosu na konvencionalni uzgoj. Tko god kaže drugačije, taj laže. Međutim, kroz bavljenje ovakvim tipom proizvodnje, brzo dođeš do spoznaje kako je ovo vrhunski proizvod koji prvo mi u kući želimo koristiti i davati prijateljima, a potom i prodavati krajnjim kupcima. Znam da to nije špricano nekim kancerogenim sredstvima koji će za 10, 20 godina izazvati tko zna kakvu bolest. Istini za volju, ne znamo niti za ova sredstva koja su dozvoljena, ali eto daju neki osjećaj sigurnosti.**

I dok su poticaji prije 7-8 godina, kada je Pavle ulazio u ovaj 'posao' bili majka poljoprivrednicima, sada su, prema njegovom mišljenju, postali – maćeha!

– Upravo zbog poticaja je jako puno ljudi ušlo u ovu kulturu i to je ono što je problem. Poticaji su sada i 70% niži nego kada smo krenuli sa ovim. Ljudi su sadili po 20, 30, 50 hektara da pakupe poticaje, a nisu ulagali. Kontrole kod velikih zapravo ni ne postoje, ali zato redovito obilaze male i udaraju po džepu ako slučajno ne pokose sirak ili drugi korov. A zapravo nije jednako kad imaš 50 ha pa ti smanji poticaj ili imaš samo 5 ha pa ti smanji poticaj. Ovaj od 50ha je sebi mogao priuštiti ulaganje u skuplje strojeve preko poticaja te mu ne treba više od 3-4 čovjeka uz dobru mehanizaciju. A kada si mali, takav stroj ti se ne isplati. Kada bih uzeo pravi kombajn za berbu koji stoji 100 tisuća eura, pa kad bi se on meni isplatio?! A velikima hoće.

OPG Rašić sve poticaje koristi za daljnje ulaganje, no isti zapravo nisu dovoljni za gorivo, ni gnojidbu kao ni prskanje. No ono što je značajno pomoglo jest nekadašnja Mjera 6.3.1. preko koje su kupili atomizer, usisavač i malčer.

– Sve ostalo što imamo, kupili smo velikom većinom vlastitim sredstvima. Otprilike, 90 posto su vlastita ulaganja, a ostalo su poticaji koji ne prate inflaciju i rast troškova. Oni danas ne mogu pokriti osnovne troškove na OPG-u. Imamo stari traktor iz 1982. bez kojeg ništa ne ide. Stari dobar Torpedo radi sve, sve može, troši kao upaljač, a popraviš ga s jednim šrafčigerom! Imamo malčer s mehaničkim diskom koji ulazi međuredno, imamo tanjuraču, atomizer za prskanje lješnjaka, prikolicu, rasipač i usisavač koji je ujedno i komušlač. Taj lješnjak upada u bubanj s metlicama gdje ga se otkomuša, a potom ide prema ventilatoru koji izbacuje loš lješnjak, a ostaje zdravi. Još smo nabavili i krckalicu kojom čistimo lješnjak. Stroj iz Petrinje, ima u sebi kalibrator i krckalicu i sve prodajemo očišćeno jer nema smisla prodavati u ljusci kad si mali. Tek kad je očišćeno znaš što prodaješ.

Prvo iduće značajnije ulaganje Rašići namjeravaju napraviti na postojećem objektu, te ga prilagoditi za turističke ponude, eventualno kroz kušaonice i za smještaj.

– Planiramo srediti kuću na selu za turizam, uvesti grijanje preko ljuske od lješnjaka te bi imali zatvorenu priču preko godine. U pregovorima smo s određenim subjektima iz kozmetičke industrije koja bi otkupljivala ljusku koja im je interesantna jer je ekološka. Mrvili bi je i stavljali u sapune za piling kože. Za to je potrebno nabaviti i ekološki certifikat koji godišnje košta 800 eura, naglas Pavle spominje i potencijalne buduće administrativne troškove.

Na sreću, plasman nije problem, OPG uspijeva cjelokupni urod prodati na kućnom pragu preko usmene predaje, Facebooka i sličnih kanala. Znači, sve što prodaju, čine bez organiziranih otkupljivača. Svjestan je Pavle i da su količine dostatne za samoinicijativnu prodaju bez posrednika.

– Realan prinos za naše podneblje u punom rodu je 2 tone po hektaru, to je optimalno unatoč knjigama. Može varirati od 1 do 4 tona, ovisno o tome kakva je godina. Sad dolazimo do problema kupovne moći naših građana. Kad kažemo cijena 10, 12 eura ekološkog, prvo što neki kupci kažu jest kako u trgovačkim lancima na akciji lješnjaci budu 4 eura. Ali, pri tome ćeš 80% takvog ploda baciti, ploda za koji ne znaš čiji je, odakle je, niti je ekološki. Ljudi gledaju na svaki euro, a to što se pozivaš na EKO, to kupcu našem malo znači jer se nažalost ne brine za zdravlje koliko za cijenu. Za jedan ili dva eura koji će uštedjeti.

Što se tiče same vrste uzgoja, OPG je još uvijek na mješovitom obliku, odnosno, dio nasada je u obliku grma, dok je dio formiran u stabla. Upravo ovaj potonji oblik, čini se kao optimalnijim i praktičnijim.

– Razmak je bio 4×4 što se nije pokazalo dobro i smatram kako je minimalni razmak za proizvodnju 5×4m. Međutim, tu se već javlja problem s postojećim Pravilnikom jer je određena minimalna količina sadnica lješnjaka ili oraha po hektaru, tako da je tu već nategnuto jer s 5×4 riskiraš da ne ispuniš normu, a nove tehnike uzgoja sugeriraju kako je 5×5 najbolji tip uzgoja gdje si na granici pravilnika ili izvan propisane količine. Zašto? Mi sada na 4×4 imamo

problem sa strojem jer se krošnja krenula gore zatvarati, prolaskom traktora oštećujemo krošnju i rješenje bi bilo nabaviti novi voćarski traktor što sa sve nižim poticajima i sve većim cijenama mehanizacije postaje nemoguća misija pogotovo kad si mali OPG-ovac. Ove je godine u poljoprivredi posebno aktualna priča oko navodnjavanja, a navodnjavanje se kod lješnjaka čini posebno izazovnim u odnosu na druge kulture. Naime,

– Lješnjak kao stablo ima manu jer ako se navodnjava, u praksi svake iduće godine traži uduplavanje količine vode. S druge strane, moje osobno mišljenje je da se bez navodnjavanja ne može više pričati o ozbiljnoj poljoprivredi. Podbacile su sve kulture, nemamo sustav kanala, ako ga negdje i ima nije održavan. U dijelu županije proveden je sustav navodnjavanja na koji se ljudi ne spajaju jer je cijena kubika vode za navodnjavanje prevelika. Tko će navodnjavati po cijeni vode za kućanstvo?! Tu se mora nešto hitno poduzeti. Kolega iz Dunava povlači vodu, a stavili mu brojilo. Za bunar još i razumijem, no za tekućice nikako. Cijena mora biti simbolična, smatra Pavle.

Iako imaju pozitivna iskustva s EU fondovima gdje su nabavili dio mehanizacije, zbog uvjeta koji su bili na ovogodišnjem natječaju iz intervencije 73.12. – Potpora malim poljoprivrednicima, na ovom OPG-u su se odlučili ne sudjelovati.

– Mjera 6.3.1. je bila odlična, no ovo sada što je izašlo, to je katastrofa. Sad su stavili uvjete povećanje vrijednosti OPG-a. Pa kako to učiniti ako predmet nabave nije kupovina zemljišta?! Kako da sa 6ha povećam vrijednost za 50%. Jedino muljanjem i laganjem! Znamo kako se radi, tata prebaci na sina i ispunjen je takav uvjet no je li to rješenje za našu poljoprivredu?! Mi smo mislili uzeti pogon za preradu i proizvoditi prženi lješnjak ili s lješnjak prelivečokoladom, ali te njihove uvjete ne možemo ispuniti, niti znam ikoga tko bi mogao. Ovaj novi natječaj je po meni neizvediv za male OPG-ovce. Između ostalog, sad su uveli bioraznolikost. Pa kako ću na 6h lješnjaka dobiti bioraznolikost?! Jedino da iščupam 2 ha pa posadim kukuruz. A da priznaju međurednu proizvodnju, e onda bi to imalo smisla!

Govori u dahu Pavle, pa pojašnjava problem s međurednom proizvodnjom gdje se zbog birokratskih prepreka ne omogućava maksimalizacija prostora s kojima trajni nasadi raspolažu.

– Problem je što Agencija ne prepoznaje takav tip proizvodnje. I tako, ako se netko odluči za međurednu proizvodnju, umjesto da profitira, dolazi u izglednu opasnost da izgubi pravo na poticaje će ti reći kako nisi pokosio nasad. Birokracija jednostavno ne dopušta maksimalizaciju proizvodnje i korištenje resursa.

Nema Pavle pritužbi na rad vukovarske podružnice Agencije za plaćanje. Dapače!

– Ljudi u vukovarskoj Agenciji su fenomenalni, ali tamo nedostaje još minimalno 20 ljudi. Kroz zadnjih 8 godina vidimo da je njih sve manje, a birokratskog posla je 5, 6 puta više. Ti ljudi to onda ne stignu.

Kada su u pitanju opći prinosi, Rašić smatra kako ne smijemo biti nestrpljivi jer kod trajnih nasada puni prinosi dopijevaju za 7, pa čak i deset godina. Ipak, svjestan je problema koji su stvorili veliki proizvođači lješnjaka koji su u ovaj posao ušli samo zbog poticaja pa im i nije pretjerano stalo do količina.

– Knjige govore jedno i o savršenim uvjetima, no mi već godinama živimo u nesavršenim vremenskim prilikama koje mijenjaju oblik i način proizvodnje, pa i tipove kultura koje se tradicionalno uzgajaju.

Čvrsto stojeći na zemlji, Rašići su svjesni kako se od 10 hektara zemlje teško može živjeti, ali da je riječ o dobrim dodatnim prihodima, svakako jest. Motiv ovoj obitelji ostaje ulaganje u budućnost. Napravljena je odgovarajuća priča za koju Pavle vjeruje da je održiva. I zdrava!

– Ako ništa, u prirodi smo svaki dan. Preko tjedna si pod stresom zbog prirode redovnog posla kojim se bavimo, no popodnevna košnja i rad na nasadu predstavljaju mi psihički odmor. Nema nepoznanica. Imaš pokošeno, nepokošeno, kupljeno, nepokupljeno, pošpricano nije pošpricano. Najmlađi kinci su narasli, 4 i 8 godina, trče po njivi, nisu pod staklenim zvonom i to nam puno znači. Izloženi su prirodi i tako si jačaju imunitet. Jednostavno, mi smo obitelj koja praktički ne ide kod doktora! Nema alergija, stalno smo na svježem zraku.

Jednostavnim pogledima, Pavle se nada kako će ulaganje u višegodišnje nasade, ali i općenito u kulture i djelatnosti koje stvaraju dodanu vrijednost, biti više cijenjeni od strane države. Dok se to ne dogodi, Rašići ipak nastavljaju dalje, u svom tvrdoglavom stilu!

NAPISAO: Hrvoje Niče

Ovaj tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.

Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz objavu izvora i Autora.
Tags: [nasad](#), [opg](#), [opg rašić](#), [pavle rašić](#), [vinkovci](#), [Vukovarsko-srijemska](#)

TEKST SE NASTAVLJA NAKON OGLASA

GOTOVO JE? Hrvatska zvijezda šokirala objavom: 'Ovo je kraj, možda više neću nastaviti dalje...'